

TRADYCYJNIE W RYNKU SOLNYM

Tradycyjnie już z okazji Międzynarodowego Dnia Archiwów (9 czerwca) Archiwum zaprezentowało plenerową ekspozycję w Rynku Solnym. Jak można przeczytać na banerach dodatkową okazją była tu 65 rocznica powołania zamojskiego Archiwum.

Tym razem był to „Zamość archiwalny” – sto zdjęć wybranych z kilkunastotysięcznego zbioru archiwalnych, gromadzonych od przeszło 10 lat fotografii. W tym roku wystawa również kierowała się chyba przede wszystkim ku starszym mieszkańcom Zamościa, pamiętającym miasto z przed lat. Zdjęcia dobrano tak by przypomnieć tę nostalgiczną atmosferę peerelowskiego, powojennego i – cofając się jeszcze bardziej – przedwojennego Zamościa. Na chwilę można więc było się zetknąć się z tamtym klimatem, z ową „sepiowaną” rzeczywistością, chociażby z nieistniejącymi budowlami, dziwnymi pojazdami, zaskakującymi sytuacjami i wydarzeniami, zapomnianymi dzisiaj rytualnymi pochodami. To tylko mały ułamek zbiorów Archiwum. Przeszło trzy tysiące zdjęć można na co dzień oglądać w Galerii Internetowej.

WYSTAWA TEATRALNA I WIRTUALNA

Zamojskie Lato Teatralne jest najstarszą w Zamościu imprezą kulturalną, obchodziło swój jubileusz. Trwa już 40 lat. Z tej okazji postanowiliśmy przedstawić ponad pół setki najstarszych afiszów i plakatów, przekazanych przez Zamojski Dom Kultury do zbiorów Archiwum. Za ten okres czas brakuje jednak kilku, chociażby z legendarnego „Hamleta” Teatru Machulskich.

Formuła prezentacji nie wyklucza jej uzupełniania o brakujące afisze i plakaty z kolejnych lat. Prezentowane obrazki, zwłaszcza afiszów, posiadają możliwość znacznego powiększenia tak, aby również była czytelna ich treść. Mogą być w ten sposób wartościowym źródłem wiedzy o teatrach, ich spektaklach.

Na osobną prezentację również zasługują plakaty powstałe dla każdego z „Lat Teatralnych” – w 1979 r. Marka Rzeźniaka, w 1984 r. Waldemara Świerzego, a potem, już rokrocznie całej plejady znanych polskich artystów plastyków.

Archiwum dziękuje Panu Krzysztofowi Stopyrze – dyrektorowi Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Zamość, który życzliwie umożliwił nam wykonanie wielkoformatowych skanów.

ARCHIWUM ODZNACZONE

Pierwszego czerwca, z okazji 70. rocznicy Akcji „Burza”, Archiwum Państwowe w Zamościu, na podstawie uchwały Zarządu Środowiska 9 Pułku Piechoty Legionów AK Ziemi Zamojskiej Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej,

uhonorowane zostało Medalem, jako wyraz uznania i podziękowania za wieloletnią pracę na rzecz Bohaterów Zamojszczyzny oraz Związku.

Medal i dyplom uroczystie przekazany został na ręce dyrektora Archiwum przez prezesa Środowiska ppłk. inż. Mariana Bronikowskiego „Grzmota” w otoczeniu delegacji kombatantów.

Archiwum w 2011 r. przejęło archiwum Środowiska 9 p.p. leg. (ponad 130 jednostek archiwalnych) zawierające m.in. relacje, wspomnienia, dokumentację osobową wytworzona w toku ponad trzydziestoletniej działalności. Akta zewidencjonowano i w wyniku wstępnej kwerendy sporządzono wykaz 117 wspomnień i relacji, który opublikowano następnego roku w „Archiwariuszu Zamojskim”.

ARCHIWUM NA DZIEŃ DZIECKA

W Dniu Dziecka nasze Archiwum gościło najmłodszych jak dotąd mieszkańców miasta – uczniów klasy IV z Katolickiej Szkoły Podstawowej im. Ojca Pio w Zamościu. Sympatyczni goście zapoznawali się z różnymi ciekawymi archiwaliami, niekoniecznie papierowymi.

Okolicznościową ekspozycję, przy której słuchali opowieści o Archiwum, zaaranżowano tak by wzbudzić ciekawość, zaintrygować jedenastolatków. Wrażenie robiły też magazyny, zwłaszcza regały jezdne i możliwość przesuwania wielkiej masy aktowej. Na koniec zaproponowano dzieciakom stworzenie dokumentu archiwalnego *in spe*. Na okolicznościowym ozdobnym kartonie wszyscy wypisali, kim chcieliby być w przyszłości (nie podglądaliśmy). Dokument, z obietnicą otwarcia za 25 lat, włożono do butelki, zalakowano i ten swoisty wehikuł czasu umieszczono na archiwalnej półce. Za ćwierć wieku zebrani 1 czerwca będą mieli okazję poznać jak rozminęły się (albo i nie!), ich dziecięce wyobrażenia o przyszłości.

Na to niewątpliwie intrygujące wydarzenie zapraszamy już teraz, radzimy dobrze zapamiętać 1 czerwca 2040 roku...

WYDAWNICTWA

Ukazał się kolejny tom serii „Biblioteczka Archiwariusza Zamojskiego”. Publikacja o tytule „Leksykon ulic i placów Zamościa” zawiera aktualny (koniec 2014 r.) stan elementów sieci komunikacyjnej miasta opisanych pod względem historycznym, topograficznym i techniczno-informacyjnym w oparciu o źródła archiwalne: pisane i kartograficzne, pochodzące z zamojskiego archiwum oraz archiwów zagranicznych.

Dopełnieniem treści są zdjęcia, plany, wykazy dawnych nazw ulic i placów oraz ciekawostki. Publikację można nabyć w siedzibie Archiwum Państwowego w Zamościu (ul. Hrubieszowska 69a) oraz w Zamojskim Centrum Informacji Turystycznej i Historycznej na parterze ratusza (Rynek Wielki 13).

65 lat istnienia Archiwum w Zamościu ucziliśmy – oprócz wystawy – wydawnictwem nieco wykwintniejszym, o charakterze albumowym. Oprócz historii zamojskiego Archiwum, zasadniczą część wydawnictwa stanowią barwne fotografie najcenniejszych, najciekawszych, najosobliwszych dokumentów z zasobu Archiwum, także z różnych wydarzeń – łącznie na prawie 100 stronach ponad 350 zdjęć. Treść i wybór ilustracji przygotował dyrektor Archiwum. O

formę graficzną zadbał wydawca Fundacja im. B. Morando w Zamościu” i jej prezes Piotr Rogalski, wysoką jakość ilustracji zapewniła miejscowa Drukarnia „Attyla”. Środki na wydanie książki zapewnił Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.

Na uwagę zasługuje również publikacja naszej archiwistki dr Magdaleny Kuranc-Szymczak *Adam Bień (1899-1998) działalność i myśl polityczna* (jej rozprawa doktorska).

CIEKAWSZE NABYTKI

Archiwum Państwowe w Zamościu stało się właścicielem ponad stu dokumentów, w tym spis partytur liczący ponad 10 tys. pozycji, nut, zaproszeń, programów związanych z założoną w Starym Zamościu słynną Orkiestrą Włoszczańską im. Karola Namysłowskiego. W pozyskanych aktach jest też kilkadziesiąt fotografii związanych bezpośrednio ze Stanisławem Namysłowskim, w tym seria zdjęć portretowych, najstarsze z okresu dzieciństwa (ok. 1882 r.), a także rękopis z dziejami rodziny Namysłowskich (publikowany niniejszym „Archiwariuszu”). Unikalne, dużych rozmiarów zdjęcie z zakładu Bronisławy Ułasewicz przedstawia profesorów i uczniów progimnazjum rosyjskiego w Zamościu. W większości archiwalia pochodzą z okresu przed- i powojennego, zaoferował je krakowski antykwariat „Rara Avis”. Cenny nabytek włączono do istniejącego już zespołu akt związanych z orkiestrą i Namysłowskim.

Od czasu do czasu do Archiwum trafiają akta szczególne, bo związane ze sztukami plastycznymi, czyli po prostu rysunki, grafiki, akwarele. Z Krakowa Archiwum otrzymało cenne archiwalia od p. Bronisława Krzysztofa Kiełbińskiego, syna pochodzącego z zamojskiego Majdanu znanego krakowskiego malarza Czesława Kiełbińskiego (1908-1992), przed wojną związanego ze szczepem Rogate Serce. Archiwum wzbogaciło się o kilkanaście rysunków i szkiców rysunkowych, drzeworyt, dyplom ukończenia ASP w Krakowie, pojedyncze przedwojenne dokumenty związane jego pracą w kościołach Zamojszczyzny, afisze, katalogi wystaw, dyplomy. Akta włączone zostały do zespołu „Akta osób i rodzin”.

Na comiesięcznej giełdzie staroci w Zamojskim Domu Kultury trafił się niecodzienny rarytas – afisze Teatru Ziemi Zamojskiej z 1945 i 1946 r. Archiwum posiadało dotąd dwa afisze (*Balladyna*, *Szczęście Frania*). Zakupione, skromne afisze (*Adwokat i róże*, *Matura*, *Moralność pani Dulskiej*, *Grube Ryby*) uzupełniają niekompletną wiedzę o repertuarze tego półzawodowego teatru, którym kierowała znana wcześniej artystka teatru i opery warszawskiej, związana rodzinie z Zamościem Teodozja Skonieczna.

Cennym okazijnym zakupem okazały się trzy podobizny Jana Zamoyskiego – miedzioryt z dzieła B. Zaydler *Storia della Polonia...* (Florencja 1831) oraz dwa staloryty wydane w Paryżu ok. 1837 i 1840 r

NOWA STRONA INTERNETOWA

W 2015 r. zostaliśmy zgodnie wytycznymi URM zobowiązani do zmiany interfejsu naszej strony internetowej, z obligatoryjnymi dla niej szablonami. Nowa strona uruchomiona została w październiku 2015 r. Niestety, niedoskonałości

nowego CMS uniemożliwiły proste przeniesienie cennej zawartości z dotychczasowej witryny. W wyniku podjętych starań zachowaliśmy starą, cieszącą się popularnością stronę. Można do niej wchodzić linkiem („old”). Niepożądanym skutkiem wprowadzonych zmian była również utrata wartościowych danych statystycznych strony z ostatnich lat (cms nie „potrafił” także importować statystyk).

Nadal funkcjonuje oczywiście i ma się dobrze autonomiczna w stosunku do omówionych Galeria Internetowa (www.archiwum.zam.pl).